

Helyi adózás időszerű kérdései

dr. Kovács Attila, ügyvéd, okl. adószakértő

Eger, 2023. november 29.

Helyi iparűzési adó

Kisvállalkozók tételes iparűzési adóalap szerint adózhatnak

- kisvállalkozó fogalma: jogosultság bevételi értékhatára (max. 25 M Ft/120 M Ft), a jogalany státusza, központi adónembeli jogállása nem releváns
- bevétel-fogalom a vállalkozás szintjén: Szja tv./Kata tv. bevétel, Htv. szerinti nettó árbevétel
- tételes adóalap (*Htv.-ben egyszerűsített adóalap-megállapítási mód*) szerinti adózás a székhely, telehely településen -> példa
- 2,5 M Ft, ha a bevétel 12 hónapos adóév esetén nem haladja meg a 12 M Ft-ot (rövidebb adóév esetén napi arányosítás!)
- 6 M Ft, ha a bevétel a 12 M Ft-ot meghaladja, de nem több 18 M Ft-nál
- 8,5 M Ft, ha a bevétel a 18 M Ft-ot meghaladja, de nem több 25 M Ft-nál, míg az Szja tv. szerint kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet végző átalányadózó esetén 120 M Ft-nál
- a tételes adóalap választásáról (első alkalommal) nyilatkozni kell adózónak
- a megelőző adóévi adóbevallásban - adóév 5. hónap utolsó napjáig
- jogelőd nélkül kezdő vállalkozásnak az első adóévről szóló bevallásában -> példa
- adóköteles tevékenységét a településen év közben kezdő (pl. új telephely létesítése, székhely áthelyezése) bejelentkezési nyomtatványon [V. 1. pont] 15 napon belül [Art. 18. §]
- nyilatkozat joghatása az adóév egészére kiterjed, az visszavonásig, jogalanyiség megszűnéséig, telephely megszűnéséig érvényes
- ha a vállalkozó adóévi bevétele az értékhatárt meghaladja -> 2 adóévre tilalom!
- ha az adózó már nem kíván tételes adóalap szerinti adózni, e döntéséről az adóév 5. hónap utolsó napjáig kell nyilatkoznia (bevallási/változás-bejelentési nyomtatványon) az adóhatóságnak, **és** azzal egyidejűleg adóelőleget kell bevallani, két részletben – adóév 5. hónap utolsó napján (előző adóévi adó), következő adóév 3. hónap 15. napján (előző adóévi adó fele) - esedékes
- a megelőző adóévi adókülönbözlet és a tárgyévi adóelőleg az adóév 5. hónap utolsó napján esedékes
- több éven át változatlan tényállás (azonos bevételi sávba tartozás és tételes adóalap, továbbá rendeleti adómérték) esetén
- nem kell az adóévre az adóalapot és az adót, valamint a következő adóévre az adóelőleget megállapítani és bevallani
- adóelőleget évente egyszer kell megfizetni
- ha a kisvállalkozó az adóévet követő év 5. hónap utolsó napjáig adóbevallást nem nyújt be, azt úgy kell tekinteni (törvényi vélelem!), hogy az adóévi fizetési kötelezettségének az adóévi adóelőleg megfizetésével kívánt eleget tenni

Kisvállalkozók tételes iparűzési adóalap szerint adózása II.

- adóévre bevallást kell benyújtani, ha az adózó
- adóévi bevétele a megelőző adóévi bevételi sávot túllépte, ezért magasabb adóalap alkalmazásával kell az adóévi adót megállapítani, bevallani és a különbözeti adót megfizetni -> példa
- rendeleti adómérték-változás miatt -> példa
- nem kell az adóévi adóról, ill. adóelőlegről* bevallást benyújtani
- a) ha az adóévi adó összege nem haladja meg az adóévi adóelőleg összegét (azonos a bevételi sáv és az adóalap az adóévben és a megelőző adóévben) -> példa
- b) ha adóévre megfizetett adóelőleg összege több, mint az adóévre bevallandó adó összege, de a többletadó visszatérítését az adózó nem kéri -> példa
- c)* a megfizetett adóelőlegről, ha az előző adóévről – a) vagy b) pont esetén – nem volt bevallás-benyújtási kötelezettség
- az adóévi adóelőleg összege és esedékessége → adószámlán való előírás -> példa
- tételes adóalap alkalmazása esetén rendeleti/tv-i adóelőny nem érvényesíthető!

Áttérés adóévre

- azon adóévben, amikor a kisvállalkozó **áttér** az új tételes iparűzési adóalap szerinti adózásra
- a) a 3. hónap 15-éig korábban bevallott/bejelentett adóelőlege esedékes -> példa
- b) ha a megelőző adóévi bevétele nem több 25 M Ft-nál/120 M Ft-nál, az adóelőleg összege a megelőző adóévi bevétel alapulvételével, valamely bevételi sávhoz tartozó tételes adóalap X önk-i rendeleti adómérték, de
- ha a megelőző adóévi bevétel a bevételi értékhatárt meghaladta, akkor az adóévi adóelőleg összege a megelőző adóévi adó összegével azonos -> példa
- c) az a) pont szerint megfizetett adóelőleg összege az előző adóévi adóval azonos összegű [39/A. § (9) első mondat] vagy a b) pont szerint – az adóév 5. hónap utolsó napjáig – fizetendő adóelőleg összegébe beszámít -> példa
- ha (2024-től) az adóévben telephelyet nyit/székhelyét áthelyezi, akkor e településen is adóelőleg-kötelezettség terheli -> adóelőleg: legmagasabb adóalap (8,5 M Ft) napi arányosítása X rendeleti adómérték

Kisvállalkozók tételes iparűzési adóalap szerint adózása III.

- megtett nyilatkozat az adóévre nem módosítható/nem vonható vissza
- egyik adóévről a másik adóévre változhat csak meg a bevételi sáv és a kapcsolódó tételes adóalap
- önellenőrizni csak adóbevallással lezárt adóévi adóalapot/adót lehet -> nincs helye önellenőrzésnek, ha az adózó a törvényben megengedett választási lehetőséggel jogszerűen élt, és azt önellenőrzéssel változtatná meg [Art. 54. § (3)]
- ha adózó valamely korábbi adóévre nem nyújtott be adóbevallást, azt adómegállapításhoz való jog elévülési idején belül pótolhatja
- a tv-i (Htv., Art.) határidőig be nem nyújtott nyilatkozat – az igazolási kérelemnek helyt adó döntés esete kivételével – utólag nem pótolható a tárgy adóévre
- igazolási kérelem [Air. 53. §]
  - + aki az eljárás során valamely határnapot, határidőt önhibáján kívül elmulasztott, igazolási kérelmet terjeszthet elő
- a) a mulasztásról való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követően, de legkésőbb az elmulasztott határnaptól vagy a határidő utolsó napjától számított, az igazolni kívánt eljárási cselekményre előírt határidővel megegyező időtartamon, de legfeljebb 45 napon belül,
- b) a bevallási határidő elmulasztása esetén a mulasztásról való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő 15 napon belül, a bevall. pótlásával egyidejűleg terjeszthető elő
- tv-i határidőn túli nyilatkozat nem eredményez joghatást az adóévre [Air. 44. § (1) - 48. § d) pont]
- 2023-ban egyéni vállalkozó tevékenységét naptári évben egyszer/többször szünetelteti - újból „aktív” (újra indul adóalanyisága és adóéve)
- a tevékenységét a településen kezdő – ide nem értve a jogelőd nélkül kezdő – vállalkozó bejelentkezési, változás-bejelentési nyomtatványon nyilatkozik a tételes adóalap szerinti adózás választásáról [Htv. 39/A. § (4) b) pont]

Tevékenység megszűnése

Egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetése/más okból való megszűnése, szüneteltetése

- Szja tv. szerinti egyéni vállalkozó: Evec tv. szerinti EV, ügyvéd, önálló bírósági végrehajtó, közjegyző, szabadalmi ügyvivő, szolgáltató állatorvosi tevékenység gyakorlására jogosító igazolvánnyal rendelkező magánszemély
- ágazati szabályok a megszűnés eseteit taxatív felsorolják -> példa
- Art. 52. § (1) bek. e) pont - soron kívüli (záró) iparűzési adóbevallás
- Art. 52. § (2) bek. – „kiváltó eseményt” követő 30 napon belül

Jogi személy (kizárólag magánszemély taggal rendelkező bt./kkt., ügyvédi iroda), egyéni cég

- Ctv. jogutód nélküli megszűnése – egyszerűsített végelszámolás (150 nap)
- megszűnéstről a legfőbb szerv dönt
- a végelszámolás számviteli feladataitól szóló 72/2006. (IV.3.) Korm. r.
- Art. 53. § - az adóbevallás különös szabályai

a) tevékenységet lezáró iparűzési adóbevallás a ve. kezdő időpontját követő 30 napon belül -> példa

b) záró iparűzési adóbevallást (ve. időszakáról) a gazdálkodó törlésére irányuló kérelem benyújtásával egyidejűleg, de legkésőbb a beszámoló mérlegfordulónapját követő 60 napon belül (beszámoló közzétételre előírt határidőn belül) -> példa

c) az a), illetve a b) pont szerinti adóbevallással egyidejűleg teljesíteni kell a megelőző időszakra vonatkozó azon adóbevallási kötetet is, amely teljesítésének határideje még nem járt le -> példa

+ az adófizetési kötelezettség a TLB-sal és a ZB-sal egyidejűleg esedékes [Art. 3. mell. I/2. pont, analógia]

Jogalkalmazás

- **kiva-alany** egyszerűsített adóalap-megállapítást [39/B. §] választhat → hipa-alap: kiva-alap 20%-kal növelt összege, lehet 0 Ft!
- nyilatkozat az adóévi bevallásban - „legkésőbb a bevallás benyújtására előírt határidőig” – jogvesztő határidő!
- az áttérés évében két adóév – vállalkozó belép a Katv. hatálya alá, avagy onnan kikerül - eljárási kötelezettségek rendje (kronológia) -> bevallás, adóelőleg-megállapítás és -fizetés -> példa
- **egyéni vállalkozó** az Szja tv. hatálya alatt vállalkozói jövedelem szerint (tételes költségelszámolás/10%-os költséghányad), vagy átalányadózást [40, 80 és 90 % költséghányad, bevételi határ 2023-ban 27,84 M Ft/kis.ker. 139,2 M Ft] választva, míg az Evecv. szerinti jogalany kata-alanyiságot választhat
- bevétel: + Szja tv. szerinti bevétel: anyag, áru, szolgáltatások értékesítéséből; előlegként kapott összeg; tárgyi eszköz értékesítése; egyéb bevételek, támogatások; kapott kamat, kötbér, késedelmi kamatok; korábban költségként elszámolt kifizetések visszatérítése; kártalanítás,
- + Kata tv. szerinti bevétel: bármilyen jogcímen és formában mástól megszerezett vagyoni érték; kapott támogatás -> nem bevétel: költségek fedezetére/fejlesztési célra folyósított támogatás, nem kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközért kapott ellenérték
- kisvállalkozóként tételes iparűzési adóalap szerinti adózik, választás hiányában általános adóalap-megállapítást alkalmaz (Htv. szerinti nettó árbevétel [52. § 22. pont g]) – csökkentő tételek)
- rendeleti szabály: „Mentes az iparűzési adó alól az, akinek a *települési* adóalapja nem haladja meg a 1 M Ft-ot, feltéve, vállalkozási szintű adóalapja max. 2,5 M Ft.” -> adóév - évközi telephely létesítése/megszüntetése, székhely áthelyezése, naptári éven belül több adóév miatt „évesítési” szabály rendeletbe iktatása indokolt lehet

Jogalkalmazás

- **mezőgazdasági őstermelő:** vállalkozó (hipa-alany), ha e tevékenységből származó bevétele az adóévben az „éves minimálbér” 50%-át - 2023. évben 2.784.000 Ft/2 = 1.392.000 Ft-ot – meghaladja -> példa
- a Htv. alkalmazásában bevétel az Szja tv. szerinti [3. § 85. pont] bevétel: Csgtv. szerinti bevétel, melynek max. kieg. tev-ből 1/4-e; értékesített termék, áru, szolgáltatás ellenértéke; a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz, nem anyagi javak, anyag, félkész termék értékesítésekor kapott ellenértéke; a kapott kamat/kötbér összege, ide nem értve a jogszabályon/szerződésen alapuló támogatások (pl. Vidékfejlesztési Program keretében folyósított, fiatal gazda támogatás, kárenyhítő juttatás) összege
- a Htv.-beli bevételi értékhatár évközi túllépésével január 1-ig (visszamenőleg) áll be a hipa-alanyiság
- Szja-ban alkalmazott adózási mód (átalányadózás, tételes költségelszámolás) nem releváns az alkalmazandó hipa-alap megállapítására -> ha a MŰ az adóévre nem választott tételes adóalap szerinti adózást, akkor az általános adóalap [39. § (1) -> nettó árbevétel [52. § 22/g) pont] alkalmazásával köteles adóját megállapítani és bevallani -> példa
- Szja-mentes bevétel (az e tev-ből származó jövedelemnek az éves minimálbér felét meg nem haladó része) közömbös a hipa-alap és fizetési kötelezettség szempontjából
- 23HIPAK_A-NY-01 D), E)* + 23HIPAK_A-OS
- **családi gazdaság tagjai** [*+ 23HIPAK_A-NY-02 nyilatkozat]
- egyes tagok (alapítói szerződésben rögzített arány - felosztott bevétel/ráfordítás) önállóan, VAGY a CSG teljes hipa-alapja után egy tag útján teljesítik eljárási kötelezettségeiket [41. § (8)] -> példa
- 39/A. §-a szerinti adózás, annak hiányában általános adóalap-megállapítás alkalmazása
- ha a CSG vmely tagja egyéni vállalkozó is, akkor a Htv. 41. § (8) bek-e nem alkalmazható!
- ha az EV őstermelői tevékenysége révén is vállalkozónak minősül, az adóévre egy adómegállapítás és bevallás [41/B. § (1)]

Idegenforgalmi adó

- rendelet-alkotási korlát [Htv. 7. § k) pont] és jogalkalmazás
- az önkormányzat rendeletében a 2016. évi CLVI. tv. [**Turizmus tv.**] **hatálya alá tartozó szálláshely-szolgáltató** terhére az idegenforgalmi adókötelezettség nyilvántartására a szálláshelykezelő szoftver használatán túl egyéb nyilvántartás-vezetési kötelezettséget nem írhat elő [2022. évi XXII. tv.]
- Turizmus tv. 9/I. § (3) bek. a szálláshely-szolgáltató „a harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó, 6/B. alcímben meghatározott adatok rögzítését, *a helyi önkormányzat idegenforgalmi adót meghatározó rendelete szerinti nyilvántartás vezetését elektronikusan, a szálláshelykezelő szoftver alkalmazásával teljesíti*”
- 435/2019. Korm. r. 2. § 5. pont „szálláshelykezelő szoftver: *a szálláshely-szolgáltató által kötelezően használt olyan informatikai program, amely tartalmazza az adatküldő modult, okmányolvasóval kialakított kapcsolattal rendelkezik, alkalmas a Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ, valamint a tárhely számára adatok továbbítására, idegenforgalmi adókötelezettség nyilvántartás vezetésére, továbbá az olyan szálláshely-szolgáltatónak, aki legfeljebb nyolc szobát tizenhat férőhellyel hasznosít szálláshelyként*”
- a **nem üzleti célú** közösségi, szabadidős **szálláshely-szolgáltatásról** szóló 173/2003. (X.28.) Korm. r. szerinti (például hegyi menedékház, kollégium, gyermek- és ifjúsági tábor, pihenőház, bivakszállás, üdülő) szálláshely-szolgáltatás nyújtójának nyilvántartás-vezetésére adórendeleti szabályozás szükséges -> Art. 77. § rendelkezéseit célszerű kiegészíteni

Kivetéses adózás

- adókiivetés jogalapjai:

- adózó adatbejelentése alapján

+ ha az adózó adatbejelentése hiányos, valótlan vagy téves adatokat tartalmaz,

a) az adóhatóság legfeljebb tizenöt napos határidő tűzésével az adózót hiánypótlásra hívja fel és a hiánypótlásra figyelemmel állapítja meg az adót,

b) a hiánypótlásra előírt határidő eredménytelen eltelte esetén, az adóhatóság az adózó egyidejű értesítésével a hatósági adómegállapítási eljárást megszüntetheti, és a helyi adót adóellenőrzés keretében állapíthatja meg, vagy

c) (7) bekezdésben foglaltak szerint járhat el

- közhiteles nyilvántartások, az építésügyi hatóság adatszolgáltatásából tudomására jutó adatok alapulvételével is megállapíthatja, ha a rendelkezésére álló adatok ismeretében a tényállás tisztázott

- az adatbejelentés adatai alapján hozott határozat vagy adatbejelentés elmaradás esetén utólag, adóellenőrzés során feltárt adókülönbözöt megállapítása

- tényállás tisztázási kötelezettség - ha a rendelkezésre álló adat nem elégséges bizonyítási eljárást kell lefolytatni – bizonyítás módjának szabad megválasztása – bizonyítási eszközök és bizonyítékok (pl. nyilatkozatétel, irat, helyszíni szemle

- utólagos adómegállapítás keretében feltárt tényállás alapján egy okiratba (határozatba) foglalt két döntés (ellenőrzési időszakra és azt közvetlenül követő adóév(ek)re

- hatósági határozattal/árverés útján ingatlant megszerző személy építmény-, telekadó és MKA* alanyiségének kezdete – a kérelem ingatlan-nyilvántartási hatósághoz való benyújtásának napját követő év 1. napja

- tulajdonjog-fenntartás tényének ingatlan-nyilvántartásban való feljegyzése nem „eredményez” *alanyiságot

- feltételes helyi adó alóli mentesség: általános és speciális feltételek – igazolás rendje – adóhatóság feladatai

Jogalkalmazás

Nem konfliktáló/konfliktáló adómérték-megállapítás m² alapú adóztatás esetén

- **Kúria Önkormányzati Tanácsa** -> Kúria 34/2013. KEH 3. pont „súlyosan aránytalan azon adómérték, amely évente a vagyon értékének közel 60-70 %-át teszi ki, az belátható időn belül felemésztí a vagyontárgy értékét”
- Htv. 7. § g) pont alkalmazása
- Köf.5.025/2020/3. (Mágocs – telekadó) NK - közművesítés nélküli/közművesített telkek tekintetében 50 Ft/m² + 10.000 m² alatti adótárgy kedv.
- Köf. 5003/2028/5. (Szajol – építményadó) K – az adó összege a forgalmi érték többszöröse
- Köf. 5.031/2021/7. (Ajka – telekadó [külterület 200 Ft/m²]) K – az adó összege a forgalmi érték 2019. évben 200 %-a, míg 2020. évben 149 %-a
- Köf. 5.023/2022/11. (Bp. XIII. ker. – telekadó)
- Konklúzió: az éves adóteher ne legyen több az adótárgy értékének 60-70%-ánál;
- **Alkotmánybíróság** – alkotmányjogi panasz (Alaptörvény – a befogadhatóság törvényi feltételei fennállnak-e?)
- 27/2022. AB határozat – Tata – telekadó 110 Ft/m² (2014-2016. év) - Köf.5030/2020/5. - NK
- + „A tulajdonhoz való jog közteherviselési kötelezettségben jelentkező korlátozása akkor válik alkotmányjogi értelemben aggályossá, amikor a fizetési kötelezettség egyértelműen túlterjeszkedik az arányos mértéken. A súlyosan aránytalan adó elveszíti a közteherviselési kötet-en nyugvó legitimitását.”
- + „egy 20–30–40%-os adóterhelés már alkotmányosságai vizsgálatot vonhat mag után..”
- 20/2021. (V.27.) AB határozat Újszentiván - telekadó (120 Ft/m² -> 240 Ft/m² -> Köf. 5041/2019/4. NK
- 7/2023. (VI.6.) AB határozat Somogytúr – telekadó 60 Ft/m² ->Köf.5030/2021/3. NK -> [35,5 %-os adóterhelés]
- igazgatási szünet időtartama nem számít bele (például) a közigazgatási per indítására szolgáló határidőbe, hatósági és egyéb eljárások ügyintézési határidejébe [2023. évi XXVI. tv.]
- adó a határozat véglegessé válásától számított 15 napon belül esedékes [Art. 62. §] -> keresetlevelet a vitatott közigazgatási cselekmény közlésétől számított 30 napon belül kell benyújtani [Kp. 39. § (1)]

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!